

Charakterystyka i zadania
przełożonego wspólnoty chrześcijańskiej
według Listów Pasterskich

Studium biblijno-pragmatyczne

Studia i Materiały
Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Nr 81

Redaktor serii:
Ks. BOGDAN BIELA

Ks. Janusz Wilk

Charakterystyka i zadania przełożonego wspólnoty chrześcijańskiej według Listów Pasterskich

Studium biblijno-pragmatyczne

Katowice 2015

© 2015 by Księgarnia św. Jacka, Katowice

Recenzent:

ks. prof. PWT dr hab. Sławomir Stasiak

Redakcja i przygotowanie do druku

Bożena Pietyra

ISSN 1643-0131

ISBN 978-83-7030-977-0

Wydział Teologiczny

Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

tel. +48 32 356 90 56

faks +48 32 356 90 55

internet: www.wtl.us.edu.pl

e-mail: sekretariat@wtl.us.edu.pl

Księgarnia św. Jacka Sp. z o.o.

ul. Warszawska 58, 40-008 Katowice

tel.: +48 32 355 48 00

faks: +48 32 259 78 25

e-mail: redakcja@ksj.pl

księgarnia internetowa: www.ksj.pl

Druk i oprawa:

DZIEŁODRUK Sp. z o.o.

Szczytniki 71

32-112 Klimontów

Τύπος γίνου τῶν πιστῶν
ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ

1 Tm 4,12b

SPIS TREŚCI

Contents	11
Wykaz skrótów	15
Wstęp	23
Część pierwsza	
CHARAKTERYSTYKA PRZEŁOŻONEGO WSPÓLNOTY CHRZEŚCI- JAŃSKIEJ WEDŁUG LISTÓW PASTERSKICH	31
I. Charakterystyka biskupa, prezbitera i diakona jako przełożonego wspól- noty	33
1. Uściślenie terminologiczne	33
2. Biskupi (ἐπίσκοποι)	40
2.1. Pole semantyczne terminu ἐπίσκοπος	40
2.2. Biskup w 1 Tm 3,1-7	43
2.3. Biskup w Tt 1,7-9	65
3. Prezbytery (πρεσβύτεροι)	82
3.1. Pole semantyczne terminu πρεσβύτερος	82
3.2. Prezbytery w Tt 1,5-6	84
4. (Nie)identyczność ἐπίσκοποι i πρεσβύτεροι	91
5. Diakoni (διάκονοι)	94
5.1. Pole semantyczne terminu διάκονος	94
5.2. Diakoni w 1 Tm 3,8-10.12-13	97
5.3. Hipotezy dotyczące 1 Tm 3,11	107
6. Konkluzja	113
II. Tytuły i metafory charakteryzujące przełożonego wspólnoty	115
1. Określenia dotyczące Pawła	117
1.1. Uściślenie terminologiczne	117
1.2. Apostoł (ἀπόστολος) /1 Tm 1,1; 2,7; 2 Tm 1,1.11; Tt 1,1/	118
1.2.1. Pole semantyczne terminu ἀπόστολος	118
1.2.2. Apostoł w 1 Tm 1,1	119
1.2.3. Apostoł w 1 Tm 2,7	121
1.2.4. Apostoł w 2 Tm 1,1	125

1.2.5. Apostoł w 2 Tm 1,11	127
1.2.6. Apostoł w Tt 1,1	128
1.3. Herold (κῆρυξ) /1 Tm 2,7; 2 Tm 1,11/	134
1.3.1. Pole semantyczne terminu κῆρυξ	134
1.3.2. Herold w 1 Tm 2,7	136
1.3.3. Herold w 2 Tm 1,11	137
1.4. Nauczyciel (διδάσκαλος) /1 Tm 2,7; 2 Tm 1,11/	138
1.4.1. Pole semantyczne terminu διδάσκαλος	138
1.4.2. Nauczyciel w 1 Tm 2,7	139
1.4.3. Nauczyciel w 2 Tm 1,11	141
1.5. Więzień (δέσμιος) /2 Tm 1,8/	143
1.5.1. Pole semantyczne terminu δέσμιος	143
1.5.2. Więzień w 2 Tm 1,8	144
1.6. Sługa (δοῦλος) /Tt 1,1/	150
1.6.1. Pole semantyczne terminu δοῦλος	150
1.6.2. Sługa w Tt 1,1	152
2. Określenia dotyczące Tymoteusza	156
2.1. Uściślenie terminologiczne	156
2.2. Człowiek Boga (ἄνθρωπος θεοῦ) /1 Tm 6,11/	157
2.2.1. Pole semantyczne wyrażenia ἄνθρωπος θεοῦ	157
2.2.2. Człowiek Boga w 1 Tm 6,11	158
2.3. Nauczyciel („διδάσκαλος”) /2 Tm 2,2/	160
2.3.1. Pole semantyczne terminu διδάσκαλος	161
2.3.2. Nauczyciel w 2 Tm 2,2	161
2.4. Żołnierz (στρατιώτης) /2 Tm 2,3-4/	167
2.4.1. Pole semantyczne terminu στρατιώτης	168
2.4.2. Żołnierz w 2 Tm 2,3	168
2.5. Zapaśnik (ἄθλέω /„ἀθλητής”) /2 Tm 2,5/	175
2.5.1. Pole semantyczne terminu ἄθλέω	175
2.5.2. Walczący jako zapaśnik w 2 Tm 2,5	176
2.6. Rolnik (γεωργός) /2 Tm 2,6/	179
2.6.1. Pole semantyczne terminu γεωργός	180
2.6.2. Rolnik w 2 Tm 2,6	180
2.7. Pracownik (ἐργάτης) /2 Tm 2,15/	185
2.7.1. Pole semantyczne terminu ἐργάτης	185
2.7.2. Pracownik w 2 Tm 2,15	186
2.8. Naczynie (σκεῦος) /2 Tm 2,20-21/	192
2.8.1. Pole semantyczne terminu σκεῦος	192
2.8.2. Naczynie w 2 Tm 2,20-21	193
2.9. Sługa (δοῦλος) /2 Tm 2,24/	199
2.9.1. Pole semantyczne terminu δοῦλος	200
2.9.2. Sługa w 2 Tm 2,24	200
3. Konkluzja	206

Część druga

**ZADANIA PRZEŁOŻONEGO WSPÓLNOTY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
WEDŁUG LISTÓW PASTERSKICH**

209

III. Zadania <i>ad intra</i> przełożonego wspólnoty (wobec siebie samego)	211
1. Formacja ludzka („stawanie się wzorem”) /1 Tm 4,12/	212
2. Wzrastanie w nauce	218
2.1. Formacja intelektualna i dydaktyczna (1 Tm 4,13.15-16)	218
2.2. Permanentna formacja biblijna (2 Tm 3,14-17)	225
3. Troska o gorliwość i prawowierność	236
3.1. Troska o dar Boży (1 Tm 4,14; 2 Tm 1,6)	236
3.1.1. 1 Tm 4,14	236
3.1.2. 2 Tm 1,6	243
3.2. Troska o jakość życia, wiary i realizację przykazania	251
3.2.1. Troska o jakość życia (życie według cnót) /1 Tm 6,11b/	251
3.2.2. Troska o jakość wiary oraz życie wieczne (1 Tm 6,12)	255
3.2.3. Troska o realizację przykazania (1 Tm 6,13-16)	259
4. Troska o pobożność, czystość i zdrowie	264
4.1. Troska o pobożność (1 Tm 4,7b-8)	264
4.2. Troska o czystość (1 Tm 5,22c)	268
4.3. Troska o zdrowie (1 Tm 5,23)	270
5. Konkluzja	276
IV. Zadania <i>ad extra</i> przełożonego wspólnoty (wobec wspólnoty)	278
1. Odpowiedzialność za naukę Ewangelii	279
1.1. Troska o zdrową naukę i depozyt wiary (2 Tm 1,13-14)	279
1.2. Posługa nauczania (2 Tm 4,1-5)	286
2. Konfrontacja z szerzącymi błędną naukę	303
2.1. Wykazanie błędu i negatywnej postawy (1 Tm 4,1-6; 6,3-5; Tt 1,10-16) ...	306
2.1.1. Apostazja i błędne nauczanie w kwestii małżeństwa i pokarmów (1 Tm 4,1-6)	306
2.1.2. Charakterystyka oraz motywacja szerzących błędną naukę (1 Tm 6,3-5)	319
2.1.3. Charakterystyka nauczania i stylu życia szerzących błędną naukę (Tt 1,10-16)	324
2.2. Zakaz nauczania przez szerzących błędną naukę (1 Tm 1,3-7)	330
2.3. Unikanie niedorzecznych polemik (1 Tm 4,7a; 2 Tm 2,16-18; 2 Tm 2,23; Tt 3,9)	336
2.3.1. 1 Tm 4,7a	337
2.3.2. 2 Tm 2,16-18	338
2.3.3. 2 Tm 2,23	340
2.3.4. Tt 3,9	342
2.4. Odsunięcie się od heretyka	346
2.4.1. Tt 3,10-11	347
3. Kształtowanie poszczególnych grup społecznych	351
3.1. Intencje modlitw wszystkich grup społecznych (1 Tm 2,1-4)	351

3.2. Postawa religijno-moralna mężczyzn (1 Tm 2,8)	355
3.3. Postawa religijno-moralna i antropologiczna kobiet (1 Tm 2,9-15)	359
3.4. Osoby w starszym i młodszym wieku (1 Tm 5,1-2; Tt 2,2-8)	367
3.5. Wdowy (1 Tm 5,3-16)	378
3.6. Prezbiterzy i kandydaci na urząd prezbitera (1 Tm 5,17-22ab.24-25)	383
3.7. Niewolnicy (1 Tm 6,1-2; Tt 2,9-10)	390
3.8. Bogaci (1 Tm 6,17-19)	396
3.9. Ogólne wskazówki dla wspólnoty (Tt 3,1-2.8)	400
4. Konkluzja	406
Zakończenie	408
Bibliografia	423
Indeks autorów	447
Summary	455

CONTENTS

Abbreviations	15
Introduction	23
The First Part	
DESCRIPTION OF CHRISTIAN COMMUNITY SUPERIOR ACCORDING TO PASTORAL EPISTLES	31
I. Description of bishop, presbyter and deacon as a superior of community ...	33
1. Terminological specification	33
2. Bishops (ἐπίσκοποι)	40
2.1. Semantic field of the term ἐπίσκοπος	40
2.2. Bishop in 1 Tim 3:1-7	43
2.3. Bishop in Tit 1:7-9	65
3. Presbyters (πρεσβύτεροι)	82
3.1. Semantic field of the term πρεσβύτερος	82
3.2. Presbyters in Tit 1:5-6	84
4. (Non)identity ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι	91
5. Deacons (διάκονοι)	94
5.1. Semantic field of the term διάκονος	94
5.2. Deacons in 1 Tim 3:8-10.12-13	97
5.3. Hypothesis concerning 1 Tim 3:11	107
6. Conclusion	113
II. Titles and metaphors characterising superior of community	115
1. Definitions concerning Paul	117
1.1. Terminological specification	117
1.2. Apostle (ἀπόστολος) /1 Tim 1:1; 2:7; 2 Tim 1:1.11; Tit 1:1/	118
1.2.1. Semantic field of the term ἀπόστολος	118
1.2.2. Apostle in 1 Tim 1:1	119
1.2.3. Apostle in 1 Tim 2:7	121
1.2.4. Apostle in 2 Tim 1:1	125
1.2.5. Apostle in 2 Tim 1:11	127
1.2.6. Apostle in Tit 1:1	128
1.3. Herald (κῆρυξ) /1 Tim 2:7; 2 Tim 1:11/	134
1.3.1. Semantic field of the term κῆρυξ	134
1.3.2. Herald in 1 Tim 2:7	136

1.3.3. Herald in 2 Tim 1:11	137
1.4. Teacher (διδάσκαλος) /1 Tim 2:7; 2 Tim 1:11/	138
1.4.1. Semantic field of the term διδάσκαλος	138
1.4.2. Teacher in 1 Tim 2:7	139
1.4.3. Teacher in 2 Tim 1:11	141
1.5. Prisoner (δέσμιος) /2 Tim 1:8/	143
1.5.1. Semantic field of the term δέσμιος	143
1.5.2. Prisoner in 2 Tim 1:8	144
1.6. Servant (δοῦλος) /Tit 1:1/	150
1.6.1. Semantic field of the term δοῦλος	150
1.6.2. Servant in Tit 1:1	152
2. Definitions concerning Timothy	156
2.1. Terminological specification	156
2.2. God's man (ἄνθρωπος θεοῦ) /1 Tim 6:11/	157
2.2.1. Semantic field of the expression ἄνθρωπος θεοῦ	157
2.2.2. God's man in 1 Tim 6:11	158
2.3. Teacher ("διδάσκαλος") /2 Tim 2:2/	160
2.3.1. Semantic field of the term διδάσκαλος	161
2.3.2. Teacher in 2 Tim 2:2	161
2.4. Soldier (στρατιώτης) /2 Tim 2:3-4/	167
2.4.1. Semantic field of the term στρατιώτης	168
2.4.2. Soldier in 2 Tim 2:3	168
2.5. Wrestler (ἀθλέω /"ἀθλητής"/) /2 Tim 2:5/	175
2.5.1. Semantic field of the term ἀθλέω	175
2.5.2. Fighting as a wrestler in 2 Tim 2:5	176
2.6. Farmer (γεωργός) /2 Tim 2:6/	179
2.6.1. Semantic field of the term γεωργός	180
2.6.2. Farmer in 2 Tim 2:6	180
2.7. Worker (ἐργάτης) /2 Tim 2:15/	185
2.7.1. Semantic field of the term ἐργάτης	185
2.7.2. Worker in 2 Tim 2:15	186
2.8. Vessel (σκεῦος) /2 Tim 2:21/	192
2.8.1. Semantic field of the term σκεῦος	192
2.8.2. Vessel in 2 Tim 2:20-21	193
2.9. Servant (δοῦλος) /2 Tim 2:24/	199
2.9.1. Semantic field of the term δοῦλος	200
2.9.2. Servant in 2 Tim 2:24	200
3. Conclusion	206

The Second Part

SUPERIOR'S TASKS OF CHRISTIAN COMMUNITY ACCORDING TO PASTORAL EPISTLES	209
---	-----

III. Tasks <i>ad intra</i> of superior of community (towards himself)	211
1. Human formation ("becoming a model") /1 Tim 4:12/	212

2. Uprising in teaching	218
2.1. Intellectual and didactic formation (1 Tim 4:13.15-16)	218
2.2. Permanent biblical formation (2 Tim 3:14-17)	225
3. Care for eagerness and orthodox	236
3.1. Care for God's gift (1 Tim 4:14; 2 Tim 1:6)	236
3.1.1. 1 Tim 4:14	236
3.1.2. 2 Tim 1:6	243
3.2. Care for quality of life, faith and fulfilling of the message	251
3.2.1. Care for quality of life (according to virtues) /1 Tim 6:11b/	251
3.2.2. Care for quality of faith and eternal life (1 Tim 6:12)	255
3.2.3. Care for fulfilling the commandment (1 Tim 6:13-16)	259
4. Care for piety, chastity and health	264
4.1. Care for piety (1 Tim 4:7b-8)	264
4.2. Care for chastity (1 Tim 5:22c)	268
4.3. Care for health (1 Tim 5:23)	270
5. Conclusion	276
IV. Tasks <i>ad extra</i> of superior of community (towards community)	278
1. Responsibility for gospel teaching	279
1.1. Care for sound teaching and deposit of faith (2 Tim 1:13-14)	279
1.2. Teaching ministry (2 Tim 4:1-5)	286
2. Confrontation with of those spreading false teaching	303
2.1. Showing mistake and negative posture (1 Tim 4:1-6; 6:3-5; Tit 1:10-16) ...	306
2.1.1. Apostasy and false teaching in regard to marriage and food (1 Tim 4:1-6)	306
2.1.2. Description and motivation of those spreading false teaching (1 Tim 6:3-5)	319
2.1.3. Description of teaching and style of life of those spreading false teaching (Tit 1:10-16)	324
2.2. Prohibition of teaching by those spreading false teaching (1 Tim 1:3-7) ...	330
2.3. Escaping nonsensical polemics (1 Tim 4:7a; 2 Tim 2:16-18; 2 Tim 2:23; Tit 3:9)	336
2.3.1. 1 Tim 4:7a	337
2.3.2. 2 Tim 2:16-18	338
2.3.3. 2 Tim 2:23	340
2.3.4. Tit 3:9	342
2.4. Moving away from heretic	346
2.4.1. Tit 3:10-11	347
3. Forming specific social groups	351
3.1. Pray intentions of all social groups (1 Tim 2:1-4)	351
3.2. Religious-moral posture of men (1 Tim 2:8)	355
3.3. Religious-moral and anthropological posture of women (1 Tim 2:9-15) ...	359
3.4. Elders and youth (1 Tim 5:1-2; Tit 2:2-8)	367
3.5. Widows (1 Tim 5:3-16)	378
3.6. Presbyters and candidates for presbyter's office (1 Tim 5:17-22ab.24-25) ...	383
3.7. Slaves (1 Tim 6:1-2; Tit 2:9-10)	390

3.8. Rich men (1 Tim 6:17-19)	396
3.9. General instructions for community (Tit 3:1-2.8)	400
4. Conclusion	406
Ending	408
Bibliography	423
Index of authors	447
Summary	455